

**YANGIN, YERSARSINTISI, SEYLAPO VEYA HEYELAN
SEBEBİYLE MAHKEME VE ADLİYE DAİRELERİNDE
ZİYAA UĞRAYAN DOSYALAR HAKKINDA YAPILACAK
MUAMELELERE DAİR KANUN**

Kanun Numarası : 4473
Kabul Tarihi : 16/7/1943
Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 21/7/1943 Sayı: 5461
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 3 Cilt: 24 Sayfa: 583

Umumi hükümler

Madde 1 – Yangın, yersarsıntısı, seylap veya heyelan sebebiyle mahkeme ve adliye dairelerinde ziyaa uğrayan dosyaların yenilenmesi bu kanun hükümleri dairesinde yapılır.

Madde 2 – Birinci maddede yazılan hallerde bu kanunun tatbik edilebilmesi Adliye Vekaletinin kararına bağlıdır. Karar Resmi Gazete ve ayrıca mahallinde mütat vasıtalarla neşir ve ilan olunur.

Madde 3 – Yenileme muamelesi:

- A) Taraflardan birinin;
 - B) Davaya dahil olanın;
 - C) İhbar üzerine davaya iltihak etmiş olanın;
 - D) İcrada takip talebi yapanın;
 - E) Cezada şahsi şikayette bulunan veya müdahil olanın;
 - F) Veya bunların yerine kaim olanların;
- talebiyle yapılır.

BİRİNCİ FASIL

Hukuk ve ticaret dosyaları

Madde 4 – Yenileme talepleri işe bakmış olan mahkeme tarafından tetkik olunur. Lüzumuna göre bu vazife Adliye Vekaletince hakim sınıfından ayrılacak kimselerden mahallinde teşkil edilecek bürolara veya mevcut mahkemelerden birine tevdi olunabilir.

Madde 5 – Talep, imzalı bir beyanname ile yapılır.

Beyanname:

A) Yenileme talebinde bulunanların ad ve soyadlarını, ikametgahlarını ve vekillerinin ad ve soyadlarını ve ikametgahlarını;

B) Davanın mevzuu;

C) Davanın ikame tarihini;

D) Dosya numarasını;

E) İbraz edilmiş olan vesikaların adedini, mahiyetini ve muhtevasını;

F) Tahkikat hakimi huzurunda ve mahkemede ikame edilmiş olan diğer delilleri;

G) Afet tarihine kadar ittihaz olunan kararları ve yapılan muameleleri;

H) Hüküm verilmişse tarih, mahiyet ve mucip sebeplerini;

ihativa eder.

Beyannamedeki imzanın, sahibine ait olduğu hakim veya büro azasından biri tarafından tasdik edilir. Beynamede eksik kalmış noktalardan mümkün olanı ikmal ettirilir.

Beyanname sahibine bedava bir vesika verilir.

Madde 6 – Yenileme talepleri ikinci madde gereğince vakı neşir ve ilan tarihinden itibaren altı ay içinde yapılır. Bu müddet geçtikten sonra yapılacak müracaatlar umumi hükümlere tabidir.

Madde 7 – Beyannameyi verenin talebi üzerine alakalılara davetiye gönderilir. Bu davetiyede davetin sebebi hulasaten dercedilir ve yenileme muamelesi için tayin olunan gün ve saatte gelmesi lüzumu bildirilir. Gelmediği takdirde kendisine ikinci bir davetiye gönderilir ve bunda, yine gelmediği surette gıyap kararı tebliğine lüzum olmaksızın yenileme muamelesinin gıyabında bitirileceği ihtar olunur. Ancak gelmiyen taraf veya vekilinin itirazı halinde makbul bir mazeret sebebiyle gelemediği sabit olursa yenileme muamelesine huzurunda devam olunur.

Aynı tarafın birden ziyade itiraz talebi kabul olunmaz.

Madde 8 – Yenileme talebi vukuunda zayi olan dosyanın yenilenmesi için mahkeme veya büro icabeden tedbirleri alır.

Madde 9 – Dava, henüz layiha teatisi safhasında ise afet tarihine kadar verilmiş layiha ve vesika suretleri taraflardan istenilerek dosyaya konulur ve mütaakıp muamelelerin ifası için dosya ait olduğu mahkemeye tevdi olunur. Yenileme mahkemece yapılmışsa umumi hükümler dairesinde muameleye devam edilir.

Madde 10 – Dava, tahkikat veya muhakeme safhasına intikal etmişse taraflardan afet tarihine kadar teati olunan layihaların ve ibraz olunan vesikaların suretleri istenir. Gerek ibraz olunan vesikalar ve gerek afet tarihine kadar cereyan eden muameleler ve ittihaz olunan

kararlar üzerinde tarafların ifadeleri birleşirse keyfiyet zabıtla tesbit olunur ve taraflara imza ettirilerek ait olduğu mahkemeye verilir.

Madde 11 – Afetten evvel ibraz edildiğinde veya muhtevasında ihtilaf edilen vesikaların ibraz edilmiş olduğuna dair her türlü delil ve karine tetkik edilir ve ibraz edilmiş olduğuna kanaat hasıl olursa muhtevası hakkında şahit dinlenir. Bir vesikanın ibraz edilmiş iken mahkeme veya adliye binalarında ziyaa uğramış olduğu hakkında bu kanuna göre verilmiş olan karara itiraz olunamaz.

Madde 12 – Davaya dair hüküm verilmiş olduğu hususunda tarafların ifadeleri birleşirse mahkeme veya büro hükmün mahiyeti, delilleri, muhakeme safhaları, hüküm tarihi hakkında malûmat ve vesikaları ve ilanın tebliğ edilip edilmediği hakkında tarafların beyanlarını toplıyarak dosyayı mahkemeye verir.

İki tarafın birleşmesi kafi olan hadiselerde mahkeme buna müstenit hükmünü yenileme suretiyle yeniden ilama bağlar. Bu ilamda iddia ve müdafaa sebepleriyle hükmün istinat ettiği delil ve sebepler tekrar edilmek suretiyle yazılır.

Alakalılar, hükmün müddeti içinde temyiz edilmeksizin katileştiğini birlikte ifade ve kabul ettikleri takdirde tanzim edilecek ilamın altına hükmün katileştiği şerh ve tasdik olunur. İlamın tebliğ edildiğini inkar eden tarafa diğerinin talebiyle mahkeme veya büro yemin verir.

Madde 13 – Şahitler her halde davetiye ile çağrılır. Davetnamede şahitlerin davetiyeyi ve hüviyet cüzdanını veya hüviyetini ispat edebilecek bir vesikayı hamil olarak gelmeleri lüzumu yazılır. Mahkeme veya büro şahitlerin hüviyetini, hüviyet cüzdanlarına veya vesikalara göre tayin eder ve bu varakanın sureti alınıp dosyaya konur ve lüzum görürse şahit hakkında zabıtaca tahkikat yapılır.

Madde 14 – Afet tarihinden önce verilmiş ve redde uğramamış olan bir keşif raporunun mevsuk bir sureti bulunur veya münderecatında iki tarafın ifadeleri birleşirse muteberdir. Aksi takdirde mümkün oldukça yeniden keşif yapılır. Buna imkan görülemezse ehli-vukuf yeminle dinlenir.

Delillerin tesbitine, imza hakkında yapılan tahkikata ve muhasebe rüyetine mütaallik olan raporlar hakkında da aynı hüküm tatbik olunur.

Madde 15 – Afet tarihinden önce karar verilmiş olan hacizden maada, ihtiyati tedbirler kanununun o mahalde tatbik sahasına girdiği tarihten bir ay müddetle ve yenileme için müracaat edilmiş ise yenileme muamelesi neticeleninceye kadar olduğu gibi kalır. Bu tedbirin uzatılması veya bu müddetten evvel kaldırılması mahkeme kararına bağlıdır.

Madde 16 – Yenilenerek salahiyyetli mahkemeye tevdi olunan davaların muhakemesi sırasında bir hususun yenilenmediği anlaşılsa işe el koyan mahkeme noksan kalan kısmı bu kanun hükümleri dairesinde yeniler.

Madde 17 – Adliye Harc Tarifesi Kanununun celse harclarına mütaallik 14 üncü maddesi hükmü, bu fasılda yazılı yenileme muamelelerinde de tatbik olunur.

İKİNCİ FASIL

İcra ve iflas dosyaları

BİRİNCİ KISIM

İcra dosyaları

Madde 18 – İcra dosyalarının yenileme muamelesi yazılı deliller ve vesikalar üzerine icra ve iflas tetkik mercii vazifesini gören icra hakimleri tarafından yapılır. Tetkik mercii icabında zayi olan delilleri tesbit için şahit de dinleyebilir.

Madde 19 – İnfazı katileşmesine bağlı olmıyan bir ilam hükmünün müddeti içinde temyiz edildiği, ancak dosyası birinci maddede yazılı sebeplerle zayi olduğundan dolayı temyiz mahkemesine gönderilemediği ve henüz yenileme muamelesi yapılp intaç edilmediği takdirde alakalının talebiyle ait olduğü mahkeme veya bürodan ilamın müstenit olduğü dosyanın yenilenmekte olduğünü mübeyyin bedava bir vesika verilir. Bu vesikanın ibrazı halinde icra memuru ilamın icrasını yenileme neticesine kadar geri bırakır.

Nafaka ilamları bu hükümden müstesnadır.

Madde 20 – Bir mal veya alacak üzerine ihtiyati haciz konmuş olduğü vesika ile sabit olup da borçlu talep ederse haciz koyana bu hususta mahkemeye müracaatla davasını açmak ve haczin devamı hakkında bir karar istihsal etmek üzere icra memuru tarafından bir ay mühlet verilir.

Mahkemeden bu bapta bir karar verilmeden bu müddet geçtiği ve tetkik mercii tarafından temdidi hakkında bir karar verilmediği takdirde haciz kendiliğinden kalkar.

Madde 21 – İcrai haciz mahkeme ilamına veya bu mahiyetteki vesikaya veya itiraz müddetinin geçmesiyle katileşen takibe müsteniden konulmuş işe, refine dair borçlu tarafından bir mahkeme kararı getirilmedikçe bu haciz devam eder.

Madde 22 – Haciz dereceleri bu vesika ile tesbit edilemezse haciz koyanlar aynı derecede sayılırlar.

Madde 23 – İcra dairesinde tutulan muhasebe, vezne, kasa, hesabı cari, esas ve takip defterleri yenileme muamelesi için resmi vesika ve muteber esaslardandır.

Madde 24 – Eski dosyaların yenilenmesi için müracaat şekli ve müddeti beşinci ve altıncı maddeler hükümlerine tabidir.

Müracaat vukuuna dair bedava bir vesika verilir.

Madde 25 – Elinde haczedilmiş mal veya zimmetinde haczedilmiş alacak bulunan hakiki ve hükmi şahıslar, ayrıca 35 inci madde mucibince istenilmiş ise, bu kanunun mahallinde tatbikına başlandığı tarihten iki ay içinde keyfiyeti ait olduğu icra dairesine yazı ile veya şifahen bildirmeğe mecburdurlar.

Bildirdiklerine dair kendilerine bedava bir vesika verilir.

Kanunun bu hükmüne riayet etmiyenler hakkında 35 inci madde hükmü tatbik olunur.

İKİNCİ KISIM

İflas dosyaları

Madde 26 – Yenileme muamelelerinde iflas dairesi; tapu daireleri, bankalar, ticaret odaları gibi alakalı müesseselerle gazete ilanlarından ve sair membalardan istifade eder ve bu husus için lüzumlu gördüğü bütün tedbirleri alır.

Madde 27 – Henüz katileşmemiş olan iflas hükümlerini mutazammın ilamların yenilenmesi 12 nci madde hükmüne tabidir.

Madde 28 – Tasdikı katileşmiş korkordatolara mütaallik muamelelerin dosyası konkordato komiseri veya iflas dairesi tarafından, henüz katileşmemiş olan konkordatolara mütaallik hüküm, karar ve muameleler hangi safhada kalmışsa o safhayı tetkike salahi yetli makam tarafından yenilenir.

Madde 29 – Evvelce yapılmış olan alacaklılar, toplantısına ait zabıt ve vesikalar yenilenemediği takdirde yeniden toplanmağa davet olunur.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Geçen fasıllara ait müşterek hükümler

Madde 30 – Afet tarihinden evvel ibraz edilmiş olup zayi olduğu bu kanuna göre tesbit olunan ve resmi yahut tasdikli bulunmayan vesikaların taallük ettiği davalarda gerek vesikanın yazısı, tarih ve imzası ve gerek vesikanın muhtevi bulunduğu akit ve muamelenin vücudu hakkında mahkeme veya büro şahit dinliyebilir.

Mahkeme veya büro bu gibi şahitlerin kabul veya reddi hususunda, kendisine arzu edilen diğer delil ve emarelere istinat suretiyle, geniş takdir hakkına maliktir.

Madde 31 – Dosyaların yenilenmesi için müracaat olunacak vasıtalar şunlardır:

Taraflarca ibraz edilen veya bunlardan ve diğer şahıslardan ve mercilerden alınan varakalar ve senetler (Asil veya suretler) ve delillerin tesbiti hakkındaki kayıtlar, hakimın katibin notları, sicillerdeki kayıtlar, keza hakimın veya memur veya katibin hatırası, tahkikat veya muamelelerde hazır bulunmuş kimselerin ifadeleri, taraflar vekillerinin notları ve dosyaların yenilenmesine yarayacak sair malûmat.

Madde 32 – Yenileme için vakı olan müracaat üzerine son muamele tarihinden itibaren alakalı tarafından iş altı ay takip edilmezse yenileme hakkı sakıt olur ve umumi hükümler dairesinde muamele yapılır.

Madde 33 – Yenileme muamelesi sırasında kanunların ve hakimlerle salahiyyetli memurların tayin ettikleri müddetlerin afet tarihinden önce katedilmiş olduğuna mütaallik iddialar iki tarafın ifade birliği veya vesika ile sabit olmaz ve diğer nevi delil ve emareler kafi kanaat vermezse müddetin kanun hükümlerine uygun surette muhafaza edilmiş olduğuna dair hakim tarafından re'sen yemin ettirilebilir.

Madde 34 – Son günü afet tarihine tesadüf eden yukarıdaki maddede yazılı müddetler bu kanunun mahallinde tatbikına başlandığı tarihten itibaren bir ay uzatılır.

Madde 35 – (Değişik: 23/1/2008-5728/114 md.)

Bir işe ait vesika kimin elinde ise o kimse yenilemeyi yapan merciin emriyle bu vesikayı vermeğe mecburdur. Bu makamlarca vesika asıllarının alıkonulmasına lüzum görülmezse suretleri alınarak aslı iade edilir. Asılları alıkonulan vesikaların suretleri bedava tasdik olunur. Mahkeme veya büro veya tetkik merci tetkik ettiği maddeye müteallik olarak hakiki ve hükmi her şahıstan lüzum gördüğü her suali sorabilir. Bu suallere doğru olarak ve tayin edilen müddette cevap vermek mecburidir. Bu müddet beş günden aşağı ve yirmi beş günden yukarı olamaz.

Bu Kanun kapsamına giren belgeleri, açıkça istenmesine rağmen, kendisinde bulunduğu hâlde yetkili kamu görevlisine vermeyen kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu Kanun kapsamına giren belgelerle ilgili bilgileri açıkça istenmesine rağmen, yetkili kamu görevlisine vermeyen veya yanlış bilgi veren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu madde hükümleri bir doğal veya sosyal felaket dışında herhangi bir sebeple belgelerin yok olması veya kaybedilmesi hâlinde de uygulanır.

Bu maddede yazılı suçlar bir avukat tarafından yapılmışsa doğrudan doğruya veya yukarıda belirtilen makamlardan verilecek müzekkere üzerine hakkında baro tarafından ayrıca disiplin cezası dahi tayin olunur.

Baro, disiplin cezası tayini hususunda mahkemece verilecek beraat kararıyla mukayyet değildir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Ceza dosyaları

Madde 36 – (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/115 md.) Soruşturma evresi genel hükümler uyarınca yenilenir.

Şikayete bağlı işlerde davacıların verecekleri şikayetname üzerine yeniden amme davası açılır. Yenileme işinde zabıta kayıt ve dosyalarından ve suçtan zarar görenlerin şikayet ve beyanlarından istifade olunur.

Madde 37 – (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.)

Madde 38 – (Değişik : 23/1/2008-5728/116 md.)

Kovuşturma evresinde dosyaların noksanı mahkemece ikmal edilir.

Dosya yoksa veya mevcudu duruşma yapılmasına imkân vermeyecek derecedeyse soruşturma yeniden yapılır.

Madde 39 – Mahkemece hüküm verilmiş olanlardan:

A) Hüküm gıyabında verilip ilamı tebliğ edilmemiş olanlar hakkında;

B) Bu suretle hüküm verilip tebliğ edilmişse eski hale getirme talebi vukuunda dosya mevcuduna göre;

C) Hüküm vicahlarında verilip katileşmiş bulunduğu halde ilamın müddeiumumiliğe verilmemiş olanlar hakkında;

38 inci madde hükmü tatbik olunur.

Madde 40 – Hakkında hüküm hulasası verilmiş olan suçlara ait hüküm, katileşince bu hulasalar ilam mahiyetinde telakki edilerek infaz olunur.

Kanun yoluna gidildiği suçlu tarafından beyan edilirse bu gibiler hakkında (38) inci madde hükmü dairesinde muamele yapılır.

Bu takdirde hükmolunan ceza miktarı bir seneden aşağı hapsi istilzam ediyorsa mahkeme tahliye kararı verebilir.

Madde 41 – Yenileme sırasında o işe dair eski dosya ele geçerse yenileme muamelesi durur. Yenileme işi hükümle neticelendikten sonra hükmü havi eski dosya bulunursa mahkûmun lehindeki hüküm infaz olunur.

Madde 42 – (Mülga: 23/1/2008-5728/578 md.)

Madde 43 – (Değişik: 23/1/2008-5728/117 md.)

Bir doğal veya sosyal felaket nedeniyle ya da başka herhangi bir sebeple belgelerin yok olması veya kaybolması hâlinde dava zamanaşımı süresi dosya kovuşturma işlemlerine devam edecek ölçüde tamamlanıncaya kadar işlemez. Ancak, dosyanın yok edilmesine veya kaybolmasına kasten sebebiyet verilmemiş olması hâlinde bu durma süresi beş yıldan fazla olamaz.

Madde 44 – (Mülga: 2/7/2018-KHK-700/19 md.)

BEŞİNCİ FASIL

Son hükümler

Madde 45 – Bu kanunda tarif edilen yenileme muamelesi, mahkeme ve adliye binaları içinde iken birinci maddede yazılı hadiselerden dolayı zayi olmuş veya okunamıyacak dereceye gelmiş olan bütün evraka şamildir.

Madde 46 – Yenileme işine mütaallik bilcümle evrak, kayıtlar ve bunların suretleri ve bu husustaki muameleler her nevi rûsum ve harctan muaftır. Yenileme büroları veya mahkemeler tarafından verilecek vesikaların ibrazı üzerine noterler de, suretlerini çıkaracakları evrak için yazı ücretinden başka hiç bir resim ve harc ve ücret istiyemezler.

Tebliğ ücreti ve yenilemenin istilzam ettiği diğer masraflar mahkeme masraflarına dahil edilmek üzere yenileme istiyenden alınır.

Madde 47 – Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 48 – Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**4473 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA
ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARLARININ
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Deęiřtiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	4473 Sayılı Kanunun Deęiřen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	35, 36, 37, 38, 42, 43	8/2/2008
KHK/700	44	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)